

**Rvperti Ab||batis Monasterii || Tvitiensis Ordinis S.
Benedicti The||ologi antiqui, Opera duo, ut egregia sanè,
ita diu desiderata, multoq[ue] || labore perquisita, ac
sumptu haud ita modico ...**

Rupert <von Deutz>

Colonia, M. D. XXVI.

VD16 R 3796

De eo q[uo]d ait dominus deus: Ecce Ada[m] quasi un[us] ex nobis
fact[us] e[st] scie[n]s bonu[m] & malu[m], ad ip[su]m Ada[m] qu[i]a puluis
es & in puluerem reuerteris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71860)

dem dico, sed parum est ad gloriam & laudem Trinitatis, quam per tres digitos nobis in-
nuatam esse uis, cuius capax non est terra hæc inanimata & insensibilis. Plus ergo dicam,
quia ubi uel quando dixisti: Faciamus hominem, & de limo terræ masculum & fœmī-
nā creasti siue plasmasti, & benedixisti eis, dicens: Crescite & multiplicamini, ibi siue tunc
tribus digitis molem terræ appendisti, montesq; in pondere & colles in statera libraſti.
Tunc illam terræ molem appendisti, quæ nimirum digna erat appensione trium digito-
rum tuorum, scilicet montem illum magnum qui secundum uisionem Danielis impleuit
orbem terrarum. Et illos montes in pondere, atque illos colles in statera libraſti, de qui-
bus Apostolus dicit: Nam quos præsciuit, & prædestinauit conformes fieri imaginis filij
sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem prædestinauit, hos & uocauit.
Et quos uocauit, hos & iustificauit. Quos autem iustificauit, hos & magnificauit. Veris-
sime nihil horum in præscientia & prædestinatione defuit, quando dixisti: Faciamus ho-
minem ad imaginem & similitudinem nostram, & creasti masculum & fœminam, & be-
nedixisti, dicens: Crescite & multiplicamini. Præfinitum habebas numerum multiplica-
tionis eorum, præcognitum habebas modum crementi, id est, meriti singulorum, & appen-
debas pondus meriti in libra siue statera iustæ remunerationis. ¶ Quid autē illi, quos non
tetigerunt hi tres digiti in appensione eiusmodi, id est, quos non prædestinasti in hoc uer-
bo benedictionis: Crescite & multiplicamini: quorum superflua multiplicitas de pecca-
to uel propter peccatum uenit, te dicente ad mulierem, multiplicabo ærumpas tuas &
conceptus tuos. Si filij benedictionis, quos nasci iussisti, dicendo, crescite & multiplica-
mini, recte dicuntur & sunt montes & colles tribus digitis appensi siue libraſti: quid de illis
protinus cenſet in eodē Propheta spiritus sanctus, quos uiciata caro protulit, aut profert
ultra modū et multiplicati sunt super numerum? Ecce (inquit) gentes quasi stilla fitulæ,
& quasi momentum stateræ reputatæ sunt. Ecce insulæ quasi puluis exiguus, Omnes gen-
tes quasi non sint, sic sunt coram eo, & quasi nihilum & inane reputatæ sunt ei. Quid
rogo uel quantum est stilla fitulæ ad magnos montes? Quid puluis exiguus, qui leui uento
aufertur ad colles stabiles, qui de loco suo nec per terræ motum uel per tonitrua mouen-
tur? Sic omnes filij huius sæculi, quantumlibet alti uideantur, & magni sint in oculis suis,
nihil sunt in comparatione filiorum benedictionis, qui secundum propositum tuum, Tri-
nitas deus uocati sunt sancti, quos ante sæcula præscitos & prædestinatos, suis quæq; tē-
poribus, in nomine tuo uocasti, iustificasti, & magnificasti: quorū magnitudo tunc clarissi-
me apparebit, quando constitutis ad dextrā dicetur eis, uenite benedicti patris mei, posside-
te regnum, quod uobis paratum est à constitutione mundi.

¶ Be eo quod ait dominus deus, ecce Adam quasi unus ex nobis fa-
ctus est, sciens bonum & malum, ad ipsum Adam, quia puluis
es, & in puluerem reuerteris. Ca. V.

Procedamus ulterius. Propositum quippe nobis est, sanctæ scripturæ agrum
perambulare, & quærere ac demonstrare thesaurum, sancti nominis huius, pa-
tris & filij & spiritus sancti, sic in agro isto absconditum, ut tamen inueni-
ri possit ab his qui deo diuites esse uolunt. Ecce (inquit deus) Adam factus
est quasi unus ex nobis, sciens bonum & malum. Nunc ergo, ne forte mittat manum su-
am, & sumat etiã de ligno uitæ, & uiuat in æternum, emisit etiam dominus deus de
paradyſo uoluptatis, ut operaretur terram, de qua sumptus est. Et ad ipsum Adam dixit,
Quia puluis es, & in puluerem reuerteris. Quodq; uni dixit, nimirum omni generi huma-
no dixit. Et concedit dictioni uel iudicio, immo misericordissimæ prouidentie eius, humi-
litas hominis, dum in Psalmo dicit: Mane sicut herba, transeat, subauditur, homo siue na-
tura humana, mane floreat & transeat, uespere decidat, induret, & arescat, quia defecimus
in ira tua, & in furore tuo turbati sumus. Et est sensus: Dixi, ne auertas hominem in humi-
litate, tamen non id oro, ut homo, statim ex quo natus est, fiat immortalis & impassibilis,
sed potius concedo diuinæ sententiæ, qua dixisti, quia puluis es, & in puluerem reuerte-
ris, scilicet, ut ipse apparens, sicut herba mane, nimirum uiridis & pulchra, transeat, id est,
ad modum ipsius herbæ deficiat, hoc modo siue tali ordine. Sicut herba mane, ita ho-

D 3 mo

Gene. 1.

Dani. 2.
Montes & col-
les homines p-
destinati, sunt
Rom. 8.

Homines nõ
prædestinati,
sunt sicut situ-
la aquæ & pul-
uis exiguus.
Gene. 3.

Esa. 40.

Esa. 5.
Rom. 8.

Mat. 25.

Gene. 3.

Sententia mor-
tis corporalis
ex misericordi-
di prouidentia
dei. Psal. 89.

mo in iuuentute positus floreat, id est, uigeat, & postea ab ipso matutino flore iuuentutis transeat in uesperum senectutis, & in illo uespere positus decidat, id est, moriatur, & post mortem induret, id est, rigidum cadauer fiat. Et deinde arefcatur, id est, aridus puluis existat. Recta & ualde prudens concessio, quia uidelicet non solummodo concedendum, ueo rumetiam omnibus modis laudandum est, prouidum sanctæ Trinitatis consilium, cuius est uox ista secundum pluralem numerum, ecce Adam quasi unus ex nobis factus est, si cut & illa, de qua iam supra tractatum est, faciamus hominem ad imaginem & similitudi nem nostram. Laudare uel satis considerare mens humana non sufficit altitudinem huius diuini consilij, quo beata trinitas homini mortuo morte peccati, quæ mors animæ est, ne cessariam prouidit mortem corporis, præparatum habens apud se bonæ artis instrumen tum quò posset per mortem corporis mors animæ destrui.

¶ Exclamatio supradicti prophete, qui post illud supradictum, quis appendit tribus digitis molem terre, protinus subiunxit, quis adiuuit spiritum domini aut quis consiliarius eius fuit, & ostendit illi. Ca. VI.

Ic igitur exclamare libet cum Propheta, qui cum dixisset, quis appendit tri bus digitis molem terræ, & librauit in pondere montes, & colles in statera (cuius capituli supra meminimus) protinus subiunxit, Quis adiuuit spiritum domini? Aut quis consiliarius eius fuit, & ostendit illi? Cum quo inijt consi lium & instruxit eum, & docuit eum semitam iustitiæ, & erudit eum prudentia, & uiam prudentiæ ostendit illi? Exclamatio siue admiratio hæc nimiam, & si in alijs mirabilibus tuis deus cõgrua e, maxie in isto ul' p isto consilio tuo loca habet, q sic bene consuluiti humano generi, ut diceret Ironia quam grauissima. Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est, quia uidelicet sic serpens dixit, eritis sicut dii, statimq; subiunge res. Nunc ergo, ne forte mittat manum suam, &umat etiam de ligno uitæ & comedat, & uiuat in æternum. Hoc denique cum consilio locuta es o beata Trinitas. Est enim con silium apud te. Si non esset apud te consilium, non diceret Propheta: Domine consilium tuum antiquum uerum fiat, & Psalmista dicat: Consilium autem domini in æternum manet. Est ergo consilium apud te deus in spiritu tuo sancto, sicut & fortitudo. Vnde idẽ spiritus sic dicitur spiritus consilij, sicut & spiritus fortitudinis. ¶ Viderit quid sentiat ali quis, ego in nullo magis admiror, in nullo magis amplector altitudinem consilij diuini, quam in isto dicto uel facto, quo dixit homini, puluis es, & in puluerem reuerteris, & emis sit eum, ne comederet de ligno uitæ & uiueret in æternum. Audebo igitur circa illud con silium uersari, & respondere percuntationibus istis, quoniam & si uerum Apostolus di cit: Quis enim cognouit sensum domini, & ut subaudias nullus: tamen idem alibi loquitur. Nos autem sensum CHRISTI habemus. Denique antequam consilium istud an tiquum iniret deus, nullus sensum eius cognouit, & nullus extrinsecus consiliarius eius fu it, nunc autem postquam factum est, cognouerunt multi, & ut uerbis utar eiusdem Apo stoli, manifeste magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne iu stificatum est in spiritu, apparuit angelis, creditum est mundo, assumptum est in gloria. Per cunctabor igitur sicut percunctando ipse Propheta percunctari nos docuit, & responde bo prout Christiana fides ad respondendum nos instruxit.

¶ Item de eadem exclamatione, quis adiuuit spiritum domini, & de obedientia fili j dei, quod ipsa adiuuerit spiritum domini. Ca. VII.

Vis adiuuit spiritum domini? Laborabat enim spiritus domini. Deniq; si quis alius eũ laborare fecit ut dicat ei, laborare me fecisti in iniquitatibus tuis: si quis hominum contristauit eum, ut recte dicat Apostolus, & nolite cõtristare spm scim dei, in quo signati estis in die redemptionis, maxime Adam illum contri stauit, & laborare fecit in iniquitatibus suis, quibus omnem posteritatem suam antequam nasceretur inuoluit & prædamnauit. Quis in huiusmodi labore adiuuit spiritum domini, uolentem supplantare autorem peccati, & reformare iustitiam nascituris filijs benedictio nis, ne piret bñdictio, q bñdicens dixerat: Crescite & multiplicami. Quis (in q) illi adiuuit? Vere nullus extrinsecus, sed sola intrinsecus sapia dei, obedientia filij dei. Puta ergo dixisse in illo

Et enim I
quod dicitur
aut panis
Gen. 3.

Et enim I
quod dicitur
aut panis
Esa. 40.

Gen. 3.

Ps. 32.
Esa. 11
Altitudo cõsi
lij dei in inia
mortis corpo
ralis Gen. 3

Rom. 11.
1. Cor. 2

Eph. 4.